

Kommittédirektiv

Inrättande av ett Institut för mänskliga rättigheter

Beslut vid regeringssammanträde den 1 april 2021

Sammanfattning

En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en ny myndighet: Institutet för mänskliga rättigheter. Institutet för mänskliga rättigheter ska i enlighet med förslaget i propositionen Institutet för mänskliga rättigheter främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna.

Utredaren ska föreslå och vidta de åtgärder som krävs för att myndigheten ska kunna inrättas den 1 januari 2022. Utredaren ska bl.a. lämna förslag till instruktion och regleringsbrev samt bemanna myndigheten i begränsad utsträckning.

Uppdraget ges med förbehåll för riksdagens beslut i nödvändiga delar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2021.

En institution för mänskliga rättigheter enligt Parisprinciperna

Regeringskansliet gav i mars 2018 en utredare i uppdrag att biträda Kulturdepartementet i arbetet med att utreda inrättandet av en institution för mänskliga rättigheter (Ku 2018:A) i enlighet med de s.k. Parisprinciperna (A/RES/48/134) som formulerades vid ett internationellt arbetsmöte 1991 i Paris.

Enligt Parisprinciperna ska en nationell institution för mänskliga rättigheter ha till uppgift att skydda och främja de mänskliga rättigheterna. Av Parisprinciperna framgår att en institution ska ha ett så brett uppdrag som

möjligt som ska vara tydligt formulerat och slås fast i grundlag eller annan lagstiftning. Det framgår också vilka minimikrav som ska gälla för en sådan institution, bl.a. vilka uppgifter institutionen ska ha, vikten av en bred representation från det civila samhället och vilka arbetsmetoder som institutionen ska ha möjlighet att använda.

Den nya lagen om Institutet för mänskliga rättigheter

Regeringen beslutade den 18 mars 2021 propositionen Institutet för mänskliga rättigheter. I propositionen föreslås en ny lag och lagändringar som ska reglera institutets verksamhet.

Förslagen i den nya lagen, lagen om Institutet för mänskliga rättigheter, omfattar i huvudsak institutets uppgifter, institutets ledning och hur den ska utses samt institutets organisation i övrigt. Institutet ska ha i uppgift att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna. Institutet ska även utgöra Sveriges oberoende mekanism för att främja, skydda och övervaka genomförandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2021 i fråga om de bestämmelser som reglerar institutets styrelse och nomineringen av styrelseledamöter och i övrigt den 1 januari 2022.

Myndighetens lokalisering

Myndigheten ska vara lokaliserad i Lund.

Uppdraget

Utredaren ska, med förbehåll för riksdagens beslut i nödvändiga delar, föreslå och vidta de åtgärder som krävs för att myndigheten ska kunna inrättas den 1 januari 2022. I enlighet med Parisprinciperna bör institutet självt inom ramen för sitt uppdrag bestämma sin organisation och den närmare inriktningen av sitt arbete. Det omfattar t.ex. utformningen av institutets interna indelning och ansvarsfördelning eller vilka befattningshavare som ska finnas. Utredarens uppdrag omfattar att

- lämna förslag till instruktion, regleringsbrev och anslag
- lämna förslag till organisation och arbetsordning
- fatta beslut om nödvändig bemanning
- förbereda för anslutning till administrativa system.

Instruktion, regleringsbrev och anslag

Utredaren ska lämna förslag till instruktion för myndigheten och regleringsbrev för 2022. Utredaren ska i denna del beakta det förslag till instruktion som finns i departementspromemorian Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (Ds 2019:4). Utredaren ska vidare lämna förslag till anslag (inklusive låneram och räntekontokredit) och budget för verksamhetsåret 2022 samt underlag och beräkningar för åren 2023–2025.

Organisation och verksamhetsformer

Utredaren ska lämna förslag till myndighetens organisation och arbetsordning. Förslagen ska utformas med beaktande av vad som ovan angetts om institutets möjlighet att självt bestämma sin organisation.

Bemanning

Utredaren ska inom ramen för Parisprincipernas begränsningar fatta beslut om sådan bemanning som är nödvändig för att inrätta myndigheten, liksom i övrigt utöva arbetsgivarens befogenheter. Utredaren ska fullgöra de åtgärder som krävs enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Anslutning till administrativa system

Utredaren ska förbereda anslutning av myndigheten till det statliga redovisningssystemet och lägga upp redovisningsplaner. Utredaren ska ingå nödvändiga avtal för myndighetens räkning. I syfte att öka effektiviteten och minska administrationskostnaderna ska utredaren förbereda anslutning av myndigheten till Statens Servicecenters ekonomiadministrativa tjänster, löne- och lönerelaterade tjänster samt tjänster inom e-handel.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Vid genomförandet av uppdraget ska utredaren hålla Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) informerat. Utredaren ska samråda med Arbetsgivarverket, Ekonomistyrningsverket samt andra myndigheter och aktörer i den utsträckning som är lämpligt. Utredaren ska hålla berörda centrala arbetstagarorganisationer informerade om arbetet och ge dem tillfälle att framföra synpunkter.

Utredaren ska senast den 30 juli lämna förslag till underlag för anslag (inklusive låneram och räntekontokredit). Utredaren ska vidare den 15

augusti lämna förslag till förordning med instruktion och senast den 1 september lämna förslag till regleringsbrev, beräkningar för åren 2023–2025 samt förslag till budget för 2022.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2021.

(Arbetsmarknadsdepartementet)